

Frågor och svar om torv och torvskörd

Detta är en FAQ som Branschråd Växter har tagit fram och som vi publicerar med deras godkännande. Mer information finns även på deras hemsida www.branschradvaxter.se. Du hittar den inklusive källhänvisningar på www.svensktorv.se/branschradvaxter.

Är torv fossilt?

Nej, torv är inte fossilt enligt FN:s klimatpanel IPCC. Den har bildats efter istiden och är som mest 10 000 år gammal. Fossila kol, olja och naturgas har sitt ursprung många miljoner år tillbaka i tiden.

Källor: IPCC (2006). *IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories* Volume 2 Energy Chapter 1 Introduction Table 1:1 Definition of fuel types used in the 2006 IPCC guidelines. Page 1.15 (220830)
IVL Svenska Miljöinstitutet (2016). *Torvutvinnings miljöpåverkan. Rapport nr C 198*

Kommer den svenska torven att ta slut?

Nej, den användning vi har idag riskerar inte att göra slut på torven. Vi har 6 miljoner hektar torvmark i Sverige. Det motsvarar 15 procent av landets yta. 2,6 miljoner hektar av torvmarken är dränerad/dikad. På den arealen finns 8 miljarder kubikmeter torv. Torvföretagen skördar torv från 12 000 hektar redan dikad torvmark, motsvarande mindre än 0,5 procent av dikad areal. Landets totala torvskörd ligger på 3-3,5 miljoner kubikmeter per år, varav ungefär 2 miljoner kubikmeter odlings-torv. Tillväxten av torv i Sverige beräknas till 20-40 miljoner kubikmeter per år.

Källor: Sveriges geologiska undersökning, SGU (221213)
Branschföreningen Svensk Torv (Torvfakta - pdf)

Är torvmark detsamma som torvmosse?

Nej. Det finns 10 miljoner hektar torvtäckt mark i Sverige. Drygt 6 miljoner hektar har ett torvlager som djupare än 30 cm och räknas som torvmark. Sådan mark täcker ca 15 procent av Sveriges yta. Torvmark kan vara naturlig/odikad eller dränerad/dikad. Av våra 6 miljoner hektar torvmark är 2,6 miljoner hektar dikade. Resten är myrar med grundvattenytan i eller nära markytan. Myrar delas in i klasserna mosse, kärr och blandmyr.

Källor: Sveriges geologiska undersökning, SGU. (221213)
IVL Svenska Miljöinstitutet (2016). *Torvutvinnings miljöpåverkan. Rapport nr C 198*

Varför diskuteras användning av torv?

Dels för att utsläpp vid förbränning av energitorv ingår när vi räknar samman utsläpp från fossila bränslen – även om energitorv definitionsmässigt inte är fossil. Dels för att torv består till ungefär hälften av kol. Det senare är både positivt och negativt.

+ Ungefär 60 procent av Sveriges totalt sex miljoner hektar torvmark är orörda våtmarker. De binder in och lagrar stora mängder kol, de är naturliga kolsänkor. Torvskörd i Sverige är aldrig aktuell på så värdefull mark.

- Ungefär 40 procent av våra torvmarker, 2,6 miljoner hektar, är dikade. De är problematiska för att de läcker stora mängder växthusgaser. Vi förlorar någonstans mellan 80 och 150 miljoner kubikmeter torv varje år genom oxidation, vilket motsvarar 20 procent av Sveriges samlade utsläpp av växthusgaser.

Foto: Hasselfors Garden

- När man eldar energitorv frigörs kolet som växthusgasen koldioxid. Utsläppen blir till och med något högre per utvunnen kWh än för olja och kol.

Källor: IPCC (2006). *IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories* Volume 2 Energy Chapter 1 Introduction Table 1:1 Definition of fuel types used in the 2006 IPCC guidelines. Page 1.15 (220830)
Branschföreningen Svensk Torv (220830)

I flera andra länder har torv i odlings-sammanhang diskuterats betydligt mer än i Sverige. Varför är det så tyst här?

Vi har riktigt gott om torv i Sverige, den riskerar inte att ta slut. Vi skördar torv endast från dikade marker som redan läcker koldioxid. Efter avslutad torvtäkt är det obligatoriskt för torvföretaget att efterbehandla marken till att bli en kolsänka, på egen bekostnad. Torv är för oss en inhemsk råvara som skördas nära användarna, vilket innebär korta transporter.

I andra länder är tillgången till torv mindre. Långa transporter och import är vanligt förekommande, inte sällan kommer torven från länder som Ryssland och Belarus. Varje land måste se till sina egna förutsättningar och vad som är det mest hållbara alternativet just där. Hos oss är torv för närvarande det bästa alternativet.

Svensk
TORV

Forts. Frågor och svar om torv och torvskörd

Vad händer med kolet i den torv vi använder i trädgårdssammanhang?

Det avges i form av koldioxid till atmosfären efterhand som torven bryts ner, på samma sätt som kol i kompost, träflis och kogödsel. Allt organiskt material är uppbyggt av kolföreningar och ingår i kolets kretslopp. Skillnaden mellan torv och till exempel trädgårds- eller hushållskompost är att material i de senare omsätts snabbare. Organiskt material i jorden är också en typ av kolsänka och har mycket stor betydelse för bördigheten.

Källa: *Binogi.se. Kolets kretslopp.* (220830)

Vad kan vi göra för att minska utsläppen av växthusgaser från dikad torvmark?

Vi kan hejda utsläpp från dränerad torvmark genom återvätning. Det innebär att fylla igen diken, låta grundvattennivåerna stiga och på så sätt återskapa de våtmarker – de våta, syrefattiga miljöer som fanns före utdikningarna. Skogsstyrelsen har ett regeringsuppdrag att arbeta med återvätning av torvmark för att minska utsläpp av växthusgaser. Det är dock ett kostsamt projekt eftersom det handlar om väldigt stora arealer.

Källor: *Naturvårdsverket* (221213)
Skogsstyrelsen (220830)

Varför har man dränerat torvmarker?

Tidigare generationer dikade torvmarker för att få mer odlingsbar areal, något staten gav bidrag till ända in på 1900-talet. Såväl jordbruks- och trädgårdsgrödor som skog behöver dränerade marker med god syretillförsel till rötterna för att kunna växa bra. Man dikade också för att ta vara på torv som energikälla och för odling.

Källa: *Naturvårdsverket* (221213).

Hur påverkar torvproduktion utsläppsnivåerna?

Vi vet inte eftersom ingen undersökt saken vetenskapligt. Torvskörd sker dock endast från dikade marker som redan står och läcker växthusgaser. Dessutom från mindre än 12 000 hektar, motsvarande mindre än 0,5 procent av den dikade arealen. Vid avslutad torvtäkt efterbehandlar torvproducenten marken utan kostnad för skattebetalarna. Skogsplantering och anläggning av våtmark med vattenspeglar är den vanligaste formen av efterbehandling.

Källa: *Branschföreningen Svensk Torv* (220830)

Är utsläppen högre från skördad torv än från den som ligger och läcker i dikad mark?

Vi vet inte eftersom ingen undersökt saken vetenskapligt. En del debattörer förutsätter att koldioxidavgången är betydligt högre från torv som tagits upp än från motsvarande mängd som ligger och läcker i marken. Grunden är antagandet att när torv syresätts vid upptagning, torkning och hantering tar bakteriernas nedbrytningsprocess fart. Det är vid nedbrytningen som kolet avges till atmosfären som koldioxid. Andra debattörer hävdar att analyser av mikrolivet i torv tyder på att bakterietillväxt och därmed bakteriernas nedbrytning kommer igång på allvar först när torven gödglas upp för odling. Torv är i grunden näringsfattig och innehållet av bakterier är så lågt att ytterst liten nedbrytning kan ske, hävdar dessa debattörer. För att föröka sig och förmå bryta ner torven är bakterierna beroende av kväve. Så länge kväve finns i så liten mängd som i ogödslad torv är knappast utsläppen från upptagen torv nämnvärt större än från den torv som ligger kvar i dikad mark.

Foto: Hasselfors Garden

Varför slutar ni inte bara med torv?

Det finns ett stort behov av torv inom odling, djurhållning och energi som är svårt att ersätta med andra material. Vår svenska torv är närproducerad och för närvarande det mest hållbara alternativet när det gäller odlingssubstrat. Det är viktigt att se till vad som ger den mest hållbara helheten. Allt måste vägas in: produktion, transporter, efterbehandlingar och vad vi får ut i andra änden i form av växter och mat.

Vilka är fördelarna med torv?

- Vi har riktigt gott om torv i Sverige och tillväxttakten är många gånger större än den mängd som skördas.
- Skörden sker nära användarna – korta transporter.
- Har de egenskaper som krävs för framgångsrik odling.
- Lätt att anpassa till olika kulturer.
- Säker att använda.
- Stabil och kan lagras med minimal koldioxidavgång.
- Transporteffektiv med låg vikt.
- Med torv kan restprodukter från samhället förädlas till odlingsjord.

Källa: *Branschföreningen Svensk Torv* (220830)

Finns det miljö- och klimatomänsligt bättre alternativ till torv?

Det är odlingssubstratets totala klimat- och miljöpåverkan som är intressant. Tillgängliga alternativ till torv kräver bearbetning och ofta transporter på ett sätt som torven inte gör. Alla organiska material avger dessutom koldioxid när de bryts ner, på motsvarande sätt som torv gör. Jordtillverkarna provar dock många andra organiska material som alternativ till torv.

Svensk
TORV

Forts. Frågor och svar om torv och torvskörd

Tyvär finns det nackdelar med alternativen, som torv inte har. Några av de mest diskuterade alternativen är:

- **Kokosfiber** (långväga transport, kräver stora mängder sötvatten för att tvätta bort salter)
- **Material från skogen** som bark (innehåller tungmetaller), träfiber (ingen svensk produktion idag, slukar mycket kväve vid nedbrytning som man måste kompensera för vid gödsling, måste blandas med annat material, gärna torv, för att vara bra att odla i) och sågspån (måste komposteras, förbrukar kväve vid nedbrytning). Dessutom behöver energisektorn all tillgänglig skogsråvara när vi nu ska fasa ut fossila bränslen.
- **Kompost**, se nästa punkt.

Källa: *Branschföreningen Svensk Torv* (220830)

Varför använder ni inte kompost istället för torv?

I egen trädgård ska man självklart kompostera trädgårds- och hushållsavfall för användning som jordförbättring och för att odla i. Men för många räcker den egna komposten inte till. Det gäller fritidsodlare, men också professionella odlare av krukväxter, perenner, buskar, grönsaker, bär och skogsplantor samt tillverkare av konsumentförpackade jordar och anläggningsjordar för parker och trädgårdar. Park- och trädgårdsavfall som lämnas till avfallsanläggningar komposteras och används som jordförbättring redan idag, men det behövs mycket mer. Som odlingssubstrat i en plantskola, bär- eller krukväxtodling är ren kompost tyvärr dessutom problematisk. Vanliga nackdelar är att den är för tät i strukturen, för näringsrik och innehåller för mycket tungmetaller. Det krävs anpassningar för gott odlingsresultat, till exempel inblandning av torv. Dessutom avger även kompost koldioxid vid nedbrytningen på samma sätt som torv och alla andra organiska material gör.

Kan man inte odla utan organiskt material som avger koldioxid vid nedbrytning?

Jovisst, en bra åkerjord med rätt struktur och bara en liten del organiskt material går fint att odla i. Men alla har inte en sådan jord, utan kanske en sand- eller lerjord som behöver förbättras med organiskt material för att odlingsresultatet ska bli bra. Och för krukodling passar åkerjorden inte alls. Det blir odlings tekniskt mycket svårt och åkerjorden är väldigt tung jämfört med torvbaserade jordar, mer än tre gånger så tung som lagom fuktig torvbaserad jord. I en professionell odling skulle det ge stora problem för personalen att orka med arbetet. Det skulle också krävas betydligt fler lastbilstransporter för de färdiga växterna, stora delar av maskinparken skulle behöva bytas ut och svinnet av växter med för dålig kvalitet skulle öka kraftigt.

Vad är ett bra odlingssubstrat?

Ett bra odlingssubstrat har en stabil struktur och förmåga att hålla luft, vatten och näring i rätt proportioner. Substratet måste också vara organiskt och nedbrytbart eftersom det följer med rotsystemen ner i parkmark, skogsmark, trädgårdar och gatumiljöer.

Varför är det så viktigt med ett bra odlingssubstrat?

För god tillväxt och friska och starka växter krävs ett välfungerande odlingssubstrat. Med ett odlingssubstrat av hög kvalitet går produktionen snabbare, växternas yttre och inre kvalitet blir bättre och därmed blir svinnet mindre, såväl i odlingsföretaget som hos användarna. Ett dåligt fungerande odlingssubstrat ger dålig tillväxt och stort svinnet – en katastrof för såväl ekologisk som ekonomisk och social hållbarhet.

Varför är det viktigt att odla fram en massa växter?

Det är endast växter som kan ge oss tillgång till de ekosystemtjänster vår planet behöver och mat till planetens befolkning. Därför behöver vi kunna producera stora mängder friska och livskraftiga växter på resurssnålt sätt.

Endast växter kan ta upp och binda koldioxid från luften med hjälp av solenergi. Denna unika förmåga – fotosyntesen – är en förutsättning för framgångsrikt klimatarbete, men också för allt liv på jorden. Fotosyntesen är motorn som driver både syre- och matproduktion.

Det är de friska, välmående växterna som har hög fotosyntesaktivitet och god tillväxt. Ju högre fotosyntesaktivitet och ju större total bladyta desto mer koldioxid tar de upp. Kolet bygger de in och binder i växten, såväl i rotsystem som ovanjordiska delar. Därför är allt från Sydafrikas gräsmarker till Amazonas regnskogar och träd i Sverige viktiga för att vi ska kunna begränsa koldioxidnivån i atmosfären och den globala uppvärmningen. Det är också logiskt att trädplantering är en del av EU:s gröna giv. Utöver tidigare planerad trädplantering ska vi plantera ytterligare 3 miljarder träd i EU före 2030. För detta behöver vi en effektiv och hållbar förökning och produktion av träd.

Nygårdsmyren, en av Neovas efterbehandlade torvtäckter i Gävleborgs län, foto: Neova

Svensk
TORV